

השלום והבעייה הימנית

אותי הפחיד מאד מינויו של יוסף לפיד כמנכ"ל רשות-השידור. אני לא אוהבת, ימנים, ורק לעתים רחוקות אני סומכת על "מוצנחים". אלא שמייד נזכרתי בפרשת, הבה ונתחכמה לו. ושימעו להלן:

רשות-השידור, כפרט בתרבות הישראלית, עבדה עד כה תחת מערכת לחצים המורה ביותר. ולא רק מפני שהמדפ"ל שותפה קבועה בקואליציות. המילחמה שיעב"דה אותנו. אני בטוחה שמשנלך ונתרגל לשלום, הרבה מעובדות חיינו הקודמות תיראנה בעינינו כנסים או, לחילופין, כשיגעון. הצורך לעשות הכל, "בסוד", "אזוניים לכותל", "האויב מקשיב" הורס; הפחד מעוות; אין בו "ימין" ושמאל".

התיזמורת הפילהרמונית — בעת מילחמות — היא נס.

האזניברטיטה והטכניון — בעת מילחמות — הם נסים.

אפילו מכבי תל-אביב — בעת מילחמות — הם נסים.

נראה לי, שכל שנתרגל לשלום יתברר לנו ש, לא היינו עושים את זה פעם שניה".

אילו ציגים כאלה פעלו גם ברשות-השידור. ראשית מבחינת הקונספציה: קו המחשבה של, "ללכד את העם כנגד אויביו". אין דבר כזה כמו, "לשפר — כדי לעמוד נגד", או, "לחנך נגד". נדמה שאפילו לרוח היהודית עצמה קרוב יותר קו המחשבה של, "היו — והטוב ימצא דרכו אתכם". אולם, קשה מאוד היה לטעון כך, כשמסביב רק מדינות עוינות (ומיליוני זאבים אורבים קצת יותר רחוק). קשה מאוד היה לטעון כך, כשמדובר

היה בבת הקטנה — במישפחות שכולות, באלמנות שנית, אפשרות היצירה, שרות של שלוש שנים בצבא הוא מכה שעוד לא עמדו מספיק על עוצמתה, בגלל החוסר ברירה. זהו נתק בפעילות-יוצרת למשך שלוש שנים אצל אנשים צעירים, ומגע פתאומי עם פעילויות שליליות (ללמוד להרוג, לקרוא לזר, "המפקד", להיות נאלץ לומר, "כן המפקד"), ובסך הכל, שלוש מתוך 120 זה הרבה. ואפילו שאלת האמצעים. עם חתימת הסכמי השלום יהיה התירוץ, "אין אמצעים" פחות ופחות קביל.

מערכת אילו ציגים ובעיות מסובכות שכזו — ועוד יותר — תלך ותפתח. זה יפעל ברשות — תפתחנה, בהכרח, דרכים חדשות ליצירה ולמחשבה. זה יקח, אולי, מעט זמן, אך זה יגיע למסכינו.

"טומי" עם שלום זה כבר פחות מסוכן מאשר "טומי" בלי שלום.

אנא ספרא, חל-אביב

יהדות ושרות שווה

לשאלת חוק שרות-ביטחון שני היבטים שונים ו- נפרדים זה מזה.

האחד הוא, כמובן, אבן היסוד של כל דמוקרטיה המבכדת את עצמה, אשר בעצם מהותה אמורה להבטיח לכל אזרחיה שיוויון זכויות וחובות מלא, ללא כל הבדל דת או מין.

לית מאן דפליג שחוק שרות-ביטחון במתכונתו ה- נוכחית הינו אחד מן החוקים הפוגעים פגיעה המורה וקשה ביסוד היסודות של הדמוקרטיה. ועל כך כבר נאמר ועוד ייאמר רבות. אך בלהט ההגנה על הדמו- קרטיה לא לנו לשכוח, כי יש לשאלה זו היבט נוסף, שלהערכתי חשוב לא פחות, דווקא במדינת ישראל, האמורה להיות מדינה יהודית.

כל הוויכוח כולו הרי מתמקד, בסופו של דבר, סביב העובדה הקבועה, שכביכול, על פי ההלכה, מנועה בת ישראל מלשרת בצה"ל. משום-מה, כפי הנראה מתוך בורות, רוב הציבור במדינת ישראל מקבל זאת כתורה למשה מסיני.

אלא שהאמת היא, שהלכה כזו פשוט איננה קיימת. אנו עדים, ולא בפעם הראשונה, לשימוש פסול בתורת ישראל ומורשתה, על-ידי קריאה סלקטיבית של מקורות היהדות, למטרות אנוכיות ופוליטיות גרידא. בראש ובראשונה עלינו לזכור, שרוב רובם של הוויכוחים ההילכתיים, עליהם מבוססות העמדות הקיימות, מת- נהלים מאות בשנים, לפני שמישהו חילה בדימויו הפרוע ביותר, שאי פעם יקום צבא-הגנה לישראל וכי בנות תשיתנה בו בכבוד. ההלכה פשוט איננה בנוייה להתמודד עם כל התופעות של מדינה מודרנית במאה העשרים.

מספקות מים ומוזון" (רדב"ו), כלומר, נותנות שירותים היוניים ללוחמים.

אין זה המקום להיכנס לפילפול ולהתפלספות הלכ- תית על ההגדרה המדוייקת של סוג המילחמות שאנו נלחמים ונלחמנו במדינת ישראל. האם אלה הן מיל- חמות מיצווה, חובה, רשות או כיבוש.

מכל מקום, ברור ששימוש בפירושו של אבן-עזרא: "האשה לא נבראת כי אם להקים חזרע, ואם תצא עם אנשים למילחמה תבא בדרך לידי זנות", איננו רק סילוף מעליב, אלא בפירוש הוצאת דיבתם רעה של ציבור גדול של בנות ישראל, אשר שירתו ומשרתות נאמנה את עםם ואת אלוהיהן.

אילו באמת ובתמים היתה זו רק השאלה ההילכתית, שהטרידה את נציגי הציבור הדתי — שאגב אורחא, מינו עצמם כנציגיו הבילעדיים של הקב"ה עלי אדמות — הרי היו נדרשים, למען שימור ההלכה וקיומה, להילחם בשצף קצף נגד הגיוס של כל בת שהיא לשרות צה"ל. שהרי אין אצלנו איפה ואיפה — עקרון השיוויון מושרש עמוק בהלכה וברוח היהדות, ועל כן אין הבחנה בין נערה המצהירה על עצמה כדתית וזו מצהירה על עצמה כחילונית. אם אמנם קיים איסור הילכתי, הרי הוא חל על כל בנות ישראל, ללא יוצא מן הכלל.

אלא שאליבא דאמת, אין אנו עוסקים כלל בבעיה הילכתית. זה אולי התירוץ, אך לבטח לא הסיבה.

הסיבה האמיתית הינה פחד כן מצידים של חוגים קיצוניים, שבנותיהן תמאנה מן הגיוס הפיסי והרוחני של בני-ברק ושכונות ירושלים — שמה תתפרקנה. הפחד אינו נובע מחילול ההלכה, אלא מחוסר ביטחון וחולשה-עצמית. הגיטאות הוולונטריים של מזרח-אירופה הושתלו אל תוך מדינת ישראל, ולגבי דידם אין כל הבדל אם סובבים אותם גויים, פולניים או רוסיים, או ישר- אלים חילוניים.

הגיטאות שיצרו לעצמם. אך אל נא ינצלו את דתיותן ואמונתן להשתחרר מחובות אזרחיות ולאומיות בצורה פריזיטית, העושה את התורה קרדום לחפור בו. האם אין זו משמעות הפוסקים הדורשים: "מדבר שקר תרחק", "צדק צדק תדרוך".

רוב הציבור בישראל אולי חילוני, אבל לא טיפש. הוא איננו ואף לא יהיה, "גוי של שבת".

אדרבא, נהיה ליברלים ונבין את בעייתן של חלק מהבנות הדתיות. ניתן להן האפשרות לבחור — לא בין פטור לבין שרות — אלא בין שרות זה או שרות אחר. לא משום שההלכה אוסרת גיוס לצה"ל — אלא משום שלהן יש בעיה שאנו מבינים אותה.

הבעיה האמיתית היא שאנו נבדלנים, לצערנו, במאות ואולי באלפים של חסרות כל מצפון (זה אולי המחיר של היותנו גוי כלל הגויים), אשר בחוצפה ובלעג תופסות טרמפ על מועצת-גדולי-התורה ומעוות להצחיר שאינו מתגייסות מטעמי מצפון. זהו סימפטום של אובדן ערכים ממדרגה ראשונה. לדעתי, זו חייבת להיות עבירה פלילית הזזה להעלמת-מס מקופות המדינה. שרות- חובה בעיני הינו כופר-נפש, החייב להיות מוטל על כל אזרח במדינה ואשר עליו נאמר: "העשיר לא ירבה והדל לא יעמט".

אנו עוסקים כאן באחד המיקרים הבולטים, בהם ניתן להשיג תמיכת רוב עצום של הציבור ולצור לחץ חיובי על נבחרים העם לייצג את בוחרים ומצפונם, ולא עוד לעבוד את קדושת הקואליציה.

יש מי שיאמר, כי למרגלות המהלכים המדיניים הגורליים, שמתנהלים בימים אלה, אסור לערער את כוחה של הממשלה. אך כל מי שאומר זאת, הרי אמר זאת בעקביות משך 30 השנים האחרונות. מדינה איננה בנוייה מגבולות וביטחון בלבד, אלא גם מתוכן וערכים פנימיים. ממשלה הקיימת ומתפקדת מכה מו- עצת-התורה, הינה מעוררת כבר מיסודה.

למען השם יש להפסיק לאלתר את חילול השם. למען התורה יש להפסיק לאלתר את בזיונה. למען היהדות יש לפעול לאלתר על פי ערכיה האמיתיים.

היגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי עת עשות מישפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוהיך.

הרב עדי עשבי, ירושלים

● הרב עשבי הוא מזכ"ל התנועה ליהדות מתקדמת בישראל.

תדמייתה של שכונה

בית-הדין המחוזי של תל-אביב הוא, ללא ספק, אחד מהיכלי הצדק הגדולים במדינה. מדי יום נערכים בו עשרות מישפטים, שבהם נחרץ גורלם של מאות אנשים לשבט או לחסד. אולם לפעמים יכולה מכונת הצדק הענקית לחרוץ את גורלם של עוד כמה אלפי אנשים, שאינם נוכחים באולם המישפטים, מן הסתם בגלל העובדה שהם פשוט לא עמדו לזין בגין עבירה כלשהי.

כך קרה באולמו של השופט ד"ר מנחם בוכוויץ, לפי דיווחו של הכתב לענייני מישפט של אחד מעיתוני הערב.

באת הנאשמים עמד צעיר, תושב הרצליה, שהוחשד, על פי הודעת המישטרה, ברכישת סמים בשכונת ה- תיקווה תל-אביב. השופט הרשיע את הנאשם על פי הודאתו וגור עליו עונש מאסר במועל. אולם מסיבות שאינן ברורות די צרכן, החליט השופט המלומד להעניש את כל תושבי שכונת התיקווה על נשיה, לידיה וזקניה וזאת באמצעות נוסח פסק-הדין שקבע בהחלטיות: "מן המפורסמות הוא שבשכונת התיקווה אפשר להשיג סמים בקלות וילדי השכונה מתמצאים היטב היכן נמצאים מקורות הרכישה".

כל זאת, אך ורק על סמך הודאת הנאשם, שהוא תושב הרצליה ואשר סיפר להגנתו, כי שאל את אחד הילדים היכן ניתן לרכוש סמים.

אין אני מכיר את כבוד השופט, אולם מתוך דבריו אלה אפשר להסיק, כי הוא מעולם לא ביקר בשכונה וספק אם הוא יודע היכן היא ממוקמת על המפה התל-אביבית.

כך מוצאות את עצמן ביום בהיר אחד כמה אלפי מישפחות, כשהן מושמצות ומגונות וזאת בגלל עובדה אחת: הם חטאו חטא אחד ויחיד בהיותם תושבי שכונת התיקווה. אין זו הפעם הראשונה שתושבי שכונה זו מושמצים באמצעי התקשורת או בכל פורום אחר. בעיית התדמית השלילית של תושבי השכונה עמדה במרכז ביקורו של נשיא-המדינה, מר יצחק נבון, בשכונה לפני כחודש, ביקור שהדיו והשפעותיו נבלעו בהמולת השלום שאנו עדים לה בימים אלו.

והנה, פחות מחודש ימים אחרי הביקור, בעיצומן של ההכנות לשלום, מואיל בטובו כבוד השופט, "ליתרום" את תרומתו הצנועה לפתרון בעיותיה של שכונה זו וקובע בפומבי כי עיסוקם של אלה הגרים בה הוא במכירת סמים, שאותם אפשר למצוא שם בקלות (כל

ילד יודע...) והראיה היחידה שמצא, כדי לנמק את דבריו אלה: "מן המפורסמות הוא..."

בסיום אותה ביקור היסטורי של הנשיא, רווחה הדיעה בשכונה, כי כאשר יתפרזו ענני ההתלהבות והתרוממות הרוח שנוצרו בביקור המלכותי וכאשר יסתניס פסטיבל השלום, ישובו החיים למסלולם הרגיל בשכונה, ואת הבעיות הממשליות יצטרכו לפתור כמו תמיד אלה שבלאתם בכך כל ימות השנה.

דבריו אלה של כבוד השופט בוודאי לא יסייעו להם במלאכתם. דווקא משום שנאמרו על-ידי סמכות כל-כך מוכבדת וחשובה במישטר דימוקרטי, הנזק הטמון בהם הוא עצום.

מן המפורסמות הוא, גם, שאין נוהגים להתווכח עם החלטותיו של שופט, בוודאי לא מעל דפי העיתון, אולם גדולי המישפטים, זה מכבר הגיעו לכלל הסכמה, כי לתושבי שכונת-התיקווה, כמו לתושבי שכונות אחרות, יש הזכות המלאה להיות את חייהם בשקט ובכבוד מבלי שיהיו חשופים לחשמצות והוצאות דיבה, בוודאי לא על-ידי בית-מישפט שעלם קיומו נועד להגן עליהם מפני תופעות כאלה.

אבל נראה, שאצל כבוד השופט בוכוויץ לתושבי שכונת-התיקווה אין סיכויים רבים להנות מזכות זאת ועל כך יש להצטער.

יהודה קונפורטס, תל-אביב